

a maloměstského života, odehrávající se v interiérech domů, na návsích, uličkách či náměstích. Před divákem vystupují vykresleny do posledních detailů projevy lidových festivit, zbožnosti a obřadnosti, každodenní život nebo vybavení interiéru. Náboženské obrazy převážně určené pro sakrální prostředí zase představují zajímavé paralely k produkci řemeslných malířů, určené lidovým vrstvám. Například svému nejstaršímu synovi Václavovi a jeho choti Růženě namaloval ke svatbě pandánové obrazy se sv. Václavem a sv. Růženu, podobně jako se v tradičním lidovém prostředí zobrazení jmenných patronů pořizovala novomanželům do výbavy. Na souboru maleb je – přes jeho atraktivnost – nicméně patrná jistá výtvarná těžkopádnost, provinčnost malíře a závislost na profesionálních vzorech.

Závěrečný oddíl tvořily akvarely a kresby zachycující interiér lidového domu, zejména obytných světnic (které autor důsledně nazýval síněmi). Z konvolutu vynikají častá zobrazení rohu světnice s detailně pojednanou pecí a kamny. Výstavu doplnily žánrové kresby a panolová prezentace malířova učitelského působení, ukázky jeho ilustrací dobového tisku či soupis nejvýznamnějších prací mimo rámec výstavy.

Šebeleho výstava představuje velmi kvalitní a zajímavý počín, a to jak po stránce vlastní prezentace výtvarnickovy tvorby, tak po stránce heuristické. Vyzdvihnout je třeba rozsáhlou prezentaci veřejnosti prakticky neznámých olejomalb převážně ze soukromých majetků. Přestože byl Václav Šebele autor bytostně spjatý s konkrétním regionem, význam výstavy regionální hranice výrazně přesáhl.

Luboš Kafka (EÚ AV ČR, v. v. i.)

36. ROČNÍK AMERICAN INDIAN WORKSHOPU (AIW) – *KNOWLEDGE AND SELF-REPRESENTATION*

Ve dnech 24.–27. 3. 2015 proběhl 36. ročník největší evropské multidisciplinární konference týkající se severoamerických indiánů. V letošním roce se uskutečnil ve Frankfurtu nad Mohanem pod záštitou Goethovy univerzity (Johann Wolfgang Goethe-Universität).

Konference se konala v budově IG Farben, která je v Německu významným symbolem. Střídání ideových reprezentací moci v její historii jako by souznělo s velmi citlivým tématem konference, zaměřeným na pojetí vědění a sebeprezentace.

Pořadatelé, kterými byli letos Susanne Jauernigová a Markus Lindner z Institutu etnologie (Institut für Ethnologie), se vrátili ke schématu dvou souběžných panelů. Oproti minulému roku, kdy probíhaly současně panely tři, byla tedy účast vystupujících nižší. Letos se představilo téměř sedmdesát prezentujících z řad akademiků a studentů mnoha oborů, muzejních pracovníků a nevládních organizací. V tomto ročníku byly výrazně zastoupeny obory etnologie a antropologie.

Ekonomická krize se projevila v nižší účasti akademiků z USA a Kanady. Významné procento přednášejících tvořili akademici a studenti z Německa, kteří vystoupili s příspěvky zaměřenými například na těsnopisné zápisky Franze Boase v denících a záznamech z výzkumů (Rainer Hatoum), pojetí mučednického kúlu v německé literatuře a kultuře (Andreas Lutter), jídlo v oblasti tzv. Severozápadního pobřeží v kontextu globalizace (Sebastian Schellhaas), snahu armádních psychologů o používání obřadů jako formy terapie pro

válečné veterány nejen z řad indiánů (Frank Usbeck) či na vzájemné pohledy indiánů a židovských přistěhovalců (Sabine Langová). Přítomen byl i jeden z předních specialistů na severoamerické indiány a jejich umění, broumovský rodák Christian Feest, který na Institutu etnologie (Goethe Universität) působil v letech 1993–2004 před odchodem na pozici ředitele vídeňského Muzea etnologie (Museum für Völkerkunde). Jedinou „akademicky proslavenou osobností“ z řad indiánů byl letos Donald L. Fixico (Šóní/Sauk/Křík/Seminol).

Konferenci zahájila Meghann O'Brienová z kanadského Prince Ruperta příspěvkem zaměřeným na tkaní textilií v oblasti tzv. Severozápadního pobřeží a procesech vědění a učení spjatých s touto aktivitou. Druhou hlavní řečnicí byla Hopijka Susan Secakukuová, absolventka muzeologie, která diskutovala problematiku vzniku a udržení neziskových institucí zaměřených na vzdělávání, sbírky a jejich uchovávání na území rezervací, a to bez přímé účasti či podpory tzv. kmenových vlád a jejich zdrojů. Téma repatriace ustavené americkým *Zákonem o ochraně indiánských hrobů a o repatriaci (Native American Graves Protection and Repatriation Act – NAGPRA)* z roku 2001 a pojetí vědění, koncepce vlastnictví, autenticity a vztahu muzeí k původním obyvatelům Ameriky bylo jedním z nosných témat konference.

Panely byly rozčleněny na témata reprezentace v médiích, muzejní sbírky a repatriace, historie, vzdělávání, literatura, strava, jazyk, moc, právo na území a životní prostředí a turistika.

Inspirativním blokem byla nejen orální historie, ale i další bloky týkající se historie. Emotivní diskuse, reflektující specifické přístupy k politické korektnosti v různých

částech světa, pojetí moci, tzv. akademických svobod, probíhaly mezi přítomnými nejen nad příspěvkem Susanne Berthier-Foglarové o autohistoriích z oblasti tzv. Jihozápadu. Různé pohledy, přítomné podstatně také v bloku věnovaném moci, odrážely podstatný rys charakteristický pro studium indiánů a dalších původních obyvatel, a to střet mezi akcentací přístupu k moci, formování a produkci vědění, velmi ostře formulovaný převážně indiánskými akademiky, s požadavkem na nahrazení stávající hierarchie, kolonizačních praktik a na nutnost zahrnout či nadřadit lokální kognitivní přístupy ve vzdělávání, a mezi zaběhnutými teoreticko-metodologickými formáty popisů, interpretací a reflexí výzkumů spjatých s konkrétními disciplínami vycházejícími z osvícenství. Je otázkou, zda a v jakém slova smyslu jsou oba uvedené přístupy ve vzájemné opozici a z čeho tato dichotomie vzniká.

Odraz silné potřeby ventilovat frustraci z koloniálních praktik a jejich dopadů na indiány nejvýrazněji vyplynul v diskusi probíhající po promítnutí citlivě zpracovaného filmu Nadine Zachariasové *Into America – The Ancestors' Land*, zachycujícím cestu Diné, stařenky se svým vnukem ze Seattlu do rezervace. Mnoho přítomných indiánských akademiků v průběhu neformálních rozhovorů reflektovalo pozici silného pocitu ublíženosti, nízkou sebereflexi a převažující homogenizující pohled na jednotné „bílé západní euro-americké obyvatelstvo“ v diskurzu mnoha akademiků z řad původních obyvatel a akcentovalo potřebu jiného přístupu.

Zkušenost s různými formami kolonialismu prezentoval druhý promítaný film, *Lakros – to je způsob života* (Šavelková, Petrář, Durňák), a následný příspěvek

Když se „exotizování“ setkají... autorky této zprávy (její účast umožnila Grantová agentura České republiky v rámci projektu P410/11/P107, Identita Irokézů v procesu revitalizace a globalizace).

Česká republika byla zastoupena také příspěvkem Kláry Kolínské z Ústavu anglofonních literatur a kultur FF UK a Metropolitní univerzity v Praze, zaměřeným na analýzu překladu inuitského „románu“ Mitiarjuk Nappaalukové, napsaného v 50. letech 20. století. Klára Perlíková z Ústavu etnologie FF UK představila téma *Může týpí zastavit ropovod?*, vztahující se k projektu ropovodu Keystone XL, vedoucímu z kanadské Alaberty do rafinerií v Texasu. Ze Slovenska vystoupila Jana Ščigulinská z Inštitútu anglistiky a amerikanistiky Prešovské univerzity s příspěvkem, věnujícím se příběhům a jejich rolím v léčení na příkladu knihy *Obřad* od Lesley Marmon Silkové.

Téma konference s sebou neslo aktuálnost potřeby hledání nových přístupů v „bádání o indiánech“, které by představovaly alternativu k diskurzu tzv. postkolonialismu, v současnosti dominantnímu a charakteristickému zejména pro anglosaské země. Zkušenosti některých badatelů pocházejících ze zemí střední Evropy ukazují, že právě tento prostor se svými specifickými historickými zkušenostmi se může stát jedním z podnětných zdrojů takové alternativy. Bude ovšem záležet na schopnosti, ochotě a možnostech protagonistů středoevropského akademického prostředí kriticky přistoupit k etablovaným tendencím a vlivům anglosaského či obecně tzv. postkoloniálního akademického světa na jedné straně, a zároveň na jejich schopnostech své podněty a přístupy artikulovat srozumitelně a přesvědčivě v samotném rámci stávajících dominantních akademických struktur.

Tématem příštího ročníku AIW bude humor a proběhne v květnu 2016 v dánském Odense. 38. ročník AIW se bude konat v Londýně v roce 2017.

Livia Šavelková
(KSV FF, Univerzita Pardubice)

„NÁRODOPISNÁ VÝSTAVA ČESKOSLOVANSKÁ“, NÁRODNÍ ZEMĚDĚLSKÉ MUZEUM V PRAZE

Národní zemědělské muzeum v Praze pořádá v malém sále v 1. patře své budovy na Letné dokumentární výstavu nazvanou prostě *Národopisná výstava československá*. Má připomenout 120 let od uskutečnění významné národopisné akce na výstavišti v pražské Královské oboře. Vernisáž se uskutečnila 14. května, v předvečer výročí zahájení historické expozice, jež byla slavnostně otevřena v úterý 15. května 1895. Výstava na několika panelech s dobovými fotografiemi a doprovodným textem i za pomoci trojrozměrných předmětů seznamuje návštěvníky s historickým významem a odkazem akce, která tehdy podnítila široký badatelský zájem nejen ve sféře sběratelské činnosti, ale stala se také bází pro vznik národopisných institucí muzejních a výzkumných. Třeba základy sbírek zemědělského muzea jsou tvořeny mimo jiné předměty vystavenými při této příležitosti.

Jak název historické výstavy z roku 1895 napovídá, bylo snahou jejích tvůrců ukázat široké veřejnosti život lidu „českého a slovanského“ v jeho pestrosti regionální i historické. Po úspěchu České chalupy na Zemské jubilejní výstavě v roce 1891 přistoupili tehdejší tvůrci